

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 30 ต่างบัญญัติไว้ถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ อันเท่าเทียมกันของบุคคลซึ่งก็คือ สมาชิกทุกคนในสังคม หรือ มนุษยชาติทั้งมวลนั่นเอง

“ หลักการ ” ดังกล่าวนี้ถูกบัญญัติขึ้นไว้ใน ปฏิญญาสากล และในกฎหมายสูงสุดของเกือบทุกประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นกับคนทุกหมู่เหล่าในสังคม โดยไม่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างใดๆ ทั้งในเรื่องถิ่นกำเนิด เพศ ภาษา เชื้อชาติ อายุ ศาสนา สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม การศึกษา ความคิดเห็นทางการเมือง และสภาพทางกายหรือสุขภาพก็ตาม

เหตุที่ต้องมีการบัญญัติหลักการดังกล่าวขึ้นสืบเนื่องจาก ในทุกๆสังคมจะมีกลุ่มบุคคลซึ่งมักจะไม่ได้รับสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น เราเรียกกลุ่มบุคคลเหล่านี้ว่า “ ผู้ด้อยโอกาสและเสียเปรียบในสังคม ” ซึ่งโดยทั่วไปนั้น ได้แก่ เด็ก สตรี คนชรา ผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดโรคเอดส์ ผู้ใช้แรงงาน ชาวชุมชนแออัด เกษตรกรผู้ยากไร้ ผู้ประสบสาธารณภัย และคนพิการ เป็นต้น

ถึงแม้ว่า ประเทศใดจะมีความเจริญก้าวหน้ามากเพียงไร ในสังคมก็ยังคงประกอบไปด้วยประชากรที่หลากหลายทั้งที่มีคุณภาพและด้อยคุณภาพ ทั้งที่มีร่างกายปกติสมบูรณ์ และที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา รวมอยู่ในสังคมด้วย ซึ่งเราเรียกคนในกลุ่มหลังนี้ว่า คนพิการ คนพิการนั้นแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ คนพิการทางการมองเห็น คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย คนพิการทางการกายหรือการเคลื่อนไหว คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม และคนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

คนพิการเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาสทางสังคมอย่างแท้จริง มักถูกกีดกันออกจากสังคม ถูกรังเกียจ ต้องปิดบัง ซ่อนเร้น เก็บตัว และถูกรีดรอนสิทธิ ไม่มีส่วนร่วมในภาระหน้าที่ หรือในกิจกรรมต่างๆของสังคม เนื่องจากพวกเขา มีความผิดแผกแตกต่างจากบุคคลทั่วไป ต้องเผชิญกับปัญหาทัศนคติในทางลบของสังคม ถูกมองว่าเป็นผู้ไร้ความสามารถไร้ประโยชน์ เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม

จากการคาดประมาณสถิติจำนวนคนพิการซึ่งตีพิมพ์โดยองค์การอนามัยโลก ได้คาดประมาณจำนวนประชากรพิการที่มีระดับความพิการปานกลางจนถึงรุนแรง ในปีพ.ศ. 2533 คิดเป็นร้อยละ 5.21 ของประชากรโลก โดยเป็นประชากรร้อยละ 1.7 ของประชากรในประเทศที่พัฒนาแล้ว และเป็นประชากรร้อยละ 4.5 ของประชากรในประเทศที่กำลังพัฒนา ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2540 ในประเทศไทยมีประชากร 60.8 ล้านคน จึงคาดว่าน่าจะมีจำนวนคนพิการประมาณ 2,736,730 คน (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 2540 : 8) และเมื่อคำนึงถึงจำนวนครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับคนพิการแล้วอาจจะกล่าวได้ว่าอย่างน้อย 10% ของจำนวนประชากรทั้งประเทศที่ได้รับผลกระทบจากความพิการ

คนพิการเหล่านี้ ส่วนใหญ่กระจายอยู่ตามชนบท บ้างก็มาขอทานอยู่ในเมือง บ้างก็ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ โดยปกติกลุ่มคนพิการมักจะไม่อยู่ในความสนใจของสังคมเท่าใดนัก คนทั่วไปมักกำหนดมาตรฐานความสามารถของคนพิการไว้ต่ำกว่าหรือด้อยกว่าคนปกติ คนพิการจึงมักขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจัง ไม่ได้รับสิทธิและโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตน อาทิ ไม่ได้รับสิทธิเข้าเรียนในโรงเรียน ทุกวันนี้มีคนพิการเพียงร้อยละ 8 ของคนพิการทั้งหมดเท่านั้นที่ได้รับการศึกษา ที่จบชั้นอุดมศึกษาก็มีเพียงหลักร้อยเท่านั้น (กรุงเทพมหานคร จดประกาย : 6 พ.ย. 2541, หน้า6) และบริการต่างๆที่จัดให้ก็ยังมักมีขอบเขตจำกัด ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ คนพิการส่วนใหญ่จึงยังไม่ได้รับบริการโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชนบทห่างไกล มีคนพิการจำนวนน้อยมากที่มีโอกาสได้รับการรักษาด้านการแพทย์ การศึกษา การฝึกอาชีพ และมีงานทำอย่างคนปกติทั่วไป คนพิการส่วนใหญ่ต้องกลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ถูกทอดทิ้งให้ไร้ค่า เป็นปัญหาให้กับครอบครัวและสังคม

ในความเป็นจริง ถึงแม้ความพิการได้บั่นทอนหลายสิ่งหลายอย่างของบุคคลที่มันเกาะติดอยู่ แต่ความพิการนั้นมิได้ทำลายหรือลดความต้องการขั้นพื้นฐานของคนพิการให้ลดน้อยถอยลงกว่าคนปกติแต่อย่างใด คนพิการก็เหมือนคนปกติทั่วไปที่ปรารถนาจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการพัฒนาศักยภาพของตน โดยได้รับการศึกษา มีสถานที่ฝึกอาชีพ มีงานทำ มีครอบครัว ต้องการยืนอยู่บนลำแข้งของตนเอง มีเสรีภาพในการเดินทางไปไหนมาไหน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและสังคม ต้องการเป็นผู้ให้มิใช่เป็นแต่เพียงผู้รับ ต้องการเป็นผู้เสียภาษีให้แก่รัฐเช่นเดียวกับสมาชิกอื่นของสังคม และประการสำคัญต้องการโอกาสมิใช่รับแต่การกุศล

ในฐานะที่คนพิการเป็นคนไทย เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมไทย ดังนั้น จึงควรที่จะได้รับการปฏิบัติจากกฎหมายไทย และจากสังคมไทยในลักษณะเดียวกับคนทั่วไป และย่อมมีสิทธิเสรีภาพเหมือนหรือเท่าเทียมกับบุคคลอื่นที่เป็นสมาชิกในสังคมเดียวกัน อาทิ สิทธิที่จะได้รับการศึกษา การฝึกอาชีพ และโอกาสในการมีงานทำ มีส่วนร่วมในทางการเมืองทั้งในระดับ

ท้องถิ่นและในระดับประเทศ รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับการบริการสาธารณะในทุกๆด้าน สิทธิที่จะได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคมไทยเช่นเดียวกับคนไทยอื่นๆ และต้องการมีเสรีภาพเช่นกัน

การเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคเหล่านี้ ล้วนสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับหลักแห่งความเป็นธรรมและหลักแห่งเหตุผล เนื่องจากพวกเขาต่างเป็นมนุษย์เหมือนกัน ต้องมีศักดิ์ศรี สิทธิ และเสรีภาพอันเท่าเทียมเช่นกัน ซึ่งทุกคนคงเห็นพ้องต้องกันว่า เป็นสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคที่คนไทยทุกคนพึงจะมี และควรได้รับกันถ้วนหน้าโดยไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นเป็นใครก็ตาม

ดังนั้น เพื่อที่จะช่วยให้คนพิการเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าและมีศักดิ์ศรีทัดเทียมกับบุคคลทั่วไป จำเป็นต้องช่วยให้คนเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้มีความทัดเทียมในเรื่องของการช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด ตามศักยภาพของร่างกายที่เปิดโอกาสให้ทำได้ เป็นคนมีความรู้ความสามารถ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และพร้อมที่จะดิ้นรนต่อสู้เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น เป็นกำลังผลิตที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมได้ด้วย การจะพัฒนาคนพิการได้ดังนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป ให้โอกาสแก่ผู้พิการได้รับความเอาใจใส่มากขึ้น ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวก ให้ได้รับการพัฒนาฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อช่วยพัฒนาคนพิการให้บรรลุถึงศักยภาพสูงสุดของพวกเขา และให้โอกาสพวกเขาได้ใช้ความสามารถ และอวัยวะของร่างกายที่เหลืออยู่อย่างเต็มที่ เช่นเดียวกับที่เราให้โอกาสกับคนทั่วไป

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนพิการเหล่านี้ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายและตรากฎหมายขึ้นไว้ ดังนี้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มเป้าหมายคนพิการไว้ในส่วนที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของคนไทย ในบทที่ 6 การพัฒนาประชากรกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ข้อ 3 การพัฒนากลุ่มคนพิการ ซึ่งกำหนดเป็นแนวทางไว้ 9 ประการ ครอบคลุมตั้งแต่การป้องกันความพิการ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนให้มีทัศนคติที่ดีและยอมรับความเท่าเทียม การสนับสนุนบริการทางการแพทย์ การศึกษา และด้านอาชีพ การคุ้มครองสิทธิประโยชน์ สนับสนุนองค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนาคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้พิการรุนแรง

2. พ.ร.บ.การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้ระบุหลักการและเหตุผลไว้ว่า “โดยที่คนพิการเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เนื่องจากสภาพของความพิการเป็น

อุปสรรคในการดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพ และในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม และโดยที่สมควรสนับสนุนส่งเสริมให้คนพิการได้มีโอกาสในด้านต่างๆ สามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมเท่าเทียมกับคนปกติทั่วไป ในการนี้สมควรให้คนพิการได้รับการคุ้มครอง การสงเคราะห์ การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนแก้ไขปัญหาและขจัดอุปสรรคต่างๆ ทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่คนพิการ รวมทั้งให้สังคมมีส่วนร่วมในการเกื้อกูลและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ ” (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 2540 : 10-11)

ดังนั้น หากทุกองค์กรทุกสถาบันในสังคมร่วมกันปฏิบัติตามหลักการและแนวทางดังกล่าวข้างต้น ย่อมจะส่งผลช่วยให้คนพิการสามารถเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของประเทศ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่น และสามารถช่วยตนเองได้โดยไม่ต้องขอรับการช่วยเหลือไปจนตลอดชีวิต และสมกับความเป็นมนุษย์ที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่ามากที่สุด เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ สังคมใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีสมรรถภาพที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สังคมนั้นก็必将มีความเจริญก้าวหน้า

สื่อมวลชนเองก็เป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่ใช้ทรัพยากรสื่อสารของชาติ จึงต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน ดังนั้น สื่อมวลชนจึงต้องแสดงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อมวลชน รับผิดชอบต่อคนทุกกลุ่มในสังคม ไม่เว้นแม้แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทั้งหลาย รวมทั้งคนพิการทุกประเภท ซึ่งเป็นมวลชนคนไทยเช่นกันจึงควรมีสติที่จะใช้ประโยชน์ และได้รับบริการที่ทัดเทียมกันกับบุคคลทั่วไป

ในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีทางการสื่อสาร มีพัฒนาการเจริญก้าวหน้าอย่างมาก กิจกรรมในสังคมมีการแข่งขันสูงในเกือบทุกแขนง ผู้คนในสังคมต่างได้รับผลกระทบ และต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ประชาชนในสังคมล้วนต้องอาศัยการรับรู้ข่าวสาร เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมรอบตัว ทราบความเป็นไปหรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น และนำข่าวสาร ความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

ด้วยเหตุนี้ นอกจากมนุษย์จะมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแล้ว สื่อมวลชนยังเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นอย่างมาก และนับวันจะยิ่งทวีความสำคัญขึ้น เนื่องจากคุณสมบัติของสื่อมวลชนซึ่งสามารถเผยแพร่ข่าวสารไปยังผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้เป็นจำนวนมากและในเวลาอันรวดเร็ว รวมทั้งสามารถเผยแพร่

ข่าวสารได้ในปริมาณมากและหลากหลายอีกด้วย ทำให้การรับรู้ข่าวสารและการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นไปโดยสะดวก โอกาสที่ประชาชนทั่วไปจะได้รับข่าวสารตลอดจนเลือกสื่อที่จะรับข่าวสารนั้นมีมากมาย อีกทั้งสื่อทุกประเภทต่างพยายามพัฒนาเพื่อขยายการเข้าถึงชุมชนให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ดังนั้น ด้วยคุณสมบัติต่างๆ เหล่านี้ สื่อมวลชนจึงเป็นเสมือนเครื่องมืออันทรงประสิทธิภาพที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทุกหมู่เหล่าได้อย่างเอนกอนันต์

สื่อมวลชนทุกชนิดล้วนเป็นประโยชน์ในการส่งสาร สามารถเป็นช่องทางหนึ่งในการให้การศึกษาแก่ประชาชนได้ โดยทำหน้าที่ให้การศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี เพราะการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการศึกษาตลอดชีพที่ให้แก่ประชาชน ซึ่งนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะประชาชนนั้นย่อมประกอบไปด้วยผู้ที่ได้รับการศึกษาและผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา ในประเทศไทยยังมีผู้ที่ไม่รู้หนังสือและผู้ที่มีความรู้ชั้นน้อยเพียงระดับประถม 4 หรือต่ำกว่า ประกอบอาชีพต่างๆ กันอยู่อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมทั้งสิ้น เมื่อเป็นดังนี้จึงมีความจำเป็นจะต้องให้ประชากรส่วนใหญ่ได้มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และอื่นๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ให้เขาเหล่านั้นได้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ อีกทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแพร่กระจายเนื้อหาสาระต่างๆ ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ทางด้านสาธารณสุข ทางด้านการเมือง การปกครอง ทางด้านอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น สื่อมวลชนจึงเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโยงห้องเรียนกับโลกภายนอกให้มาบรรจบพบกันให้มีความใกล้ชิดกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นเสมือนประตูที่จะเปิดให้ห้องเรียนนั้นหันไปสู่สังคม หันไปสู่โลกความเป็นจริงมากขึ้น (อ่างไฉ รจิตลักษณ์ แสงอุไร 2525)

นอกจากนั้นบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสื่อมวลชน คือ บทบาทในด้านสันตนาการ เอื้ออำนวยความสุขสนุกสนานให้กับประชาชน เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดหลังจากที่แต่ละวันพวกเขาต้องเคร่งเครียดกับการฟันฝ่าอุปสรรคและต่อสู้ชีวิตเพื่อความอยู่รอดในสังคม โดยเฉพาะการดำรงชีพของประชาชนในกรุงเทพมหานคร สื่อมวลชนจะช่วยให้ความเพลิดเพลินเติมพลังใจให้พวกเขาต่อสู้ชีวิตต่อไป

อนึ่ง ในการแสดงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของสื่อมวลชนต่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสที่ต้องการได้รับสิทธิและโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่นั้น สื่อมวลชนจำเป็นต้องทำหน้าที่ของตนให้ครบถ้วนดังที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งในด้านของการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ การส่งเสริมวัฒนธรรม ถ่ายทอดความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐานของสังคม

รวมทั้งให้ความบันเทิง การศึกษา และให้บริการทางธุรกิจ ตลอดจนการทำหน้าที่ผู้นำทางความคิด (opinion leader) กำหนดประเด็น (agenda setting) การสังคมประภคหรือสังคมกรรม (socialization) และการประสานสามัคคี (integration) การแสดงบทบาทหน้าที่เหล่านี้ของสื่อมวลชนจะยังประโยชน์ทั้งต่อคนพการเองและสังคมโดยรวมด้วย

ในด้านคนพการ การแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนดังกล่าวจะสามารถช่วยพัฒนาศักยภาพของคนพการ ให้พวกเขาเป็นคนที่มข้อมูลข่าวสาร มีความรู้ ความสามารถ และให้ประสบการณ์ใหม่ๆแก่ชีวิต ทำให้คนพการสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นสังคมข่าวสาร (Information Society) สื่อมวลชนสามารถช่วยส่งเสริมให้คนพการมีความรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ มีความทันสมัย ทนต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม สามารถทราบและคาดคะเนเหตุการณ์ต่างๆรอบตัวเองได้ใกล้เคียงและถูกต้อง อันจะนำมาซึ่งความเชื่อมั่นในตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง และต้องการมีส่วนร่วมในสังคม เป็นคนพการที่สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ โดยไม่ต้องเป็นภาระของสังคมอยู่ตลอด

ในด้านสังคมโดยรวม การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับคนพการ ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการช่วยให้คนในสังคมได้รับรู้ข่าวสารที่จำเป็นต่อการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในคนพการตามความเป็นจริง รวมถึงการไม่ได้รับสิทธิและโอกาสต่างๆ ซึ่งนำไปสู่ความยากลำบาก ปัญหา และอุปสรรคที่ตามมาในการดำเนินชีวิตของคนพการ เป็นการประสานความเข้าใจอันดีของคนทั่วไปในสังคมกับคนพการ ให้มีเจตคติที่ดีต่อกัน ให้คนในสังคมได้เข้าใจว่าคนพการนั้นสามารถช่วยตนเองและทำประโยชน์ให้กับสังคมได้มากมาย หากคนในสังคมได้ให้สิทธิและโอกาสแก่พวกเขาในการพัฒนาตนเองและแสดงความสามารถที่มีอยู่เช่นเดียวกับคนทั่วไปในสังคม เพราะคนพการก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเช่นกัน การแสดงบทบาทของสื่อมวลชนดังกล่าวนี้เป็นเสมือนกระบอกเสียงในการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของคนพการ ช่วยให้คนทุกคนเกิดสำนึกในการอยู่ร่วมสังคมเดียวกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจเพื่อผลประโยชน์ของคนโดยส่วนรวม และที่สำคัญเป็นการสร้างความเข้าใจให้สังคมหรือชุมชนได้เปิดโอกาสให้แก่คนพการได้รับสิทธิและการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกันกับคนทั่วไป

อย่างไรก็ตาม การที่สื่อมวลชนจะสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนในการให้บริการแก่คนพการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือการที่คนพการจะสามารถแสวงหาประโยชน์จากการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่างๆได้นั้น สิ่งที่ต้องให้การพิจารณาเป็นอันดับแรกคือ ความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อต่างๆได้ เนื่องจากประการแรกสื่อหลายประเภทต้องอาศัยประสาทสัมผัสบางประการในการเปิดรับ บ้างต้องใช้หูฟัง บ้างต้องใช้ตามอง บ้างต้องใช้ทั้งหูและตา จึงจะสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ แต่เนื่องจากคนพการบางประเภทมีข้อจำกัดหรืออุปสรรคทางด้านร่างกาย อาทิ คนหูหนวกซึ่งขาดประสาทสัมผัสทางการ

ไต่ยีน และคนตาบอดซึ่งขาดประสาทสัมผัสทางการมองเห็น ข้อจำกัดดังกล่าวนี้ย่อมส่งผลต่อการเข้าถึงสื่อและการใช้ประโยชน์จากสื่อบางประเภทอย่างแน่นอน เช่น คนหูหนวกไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อวิทยุ เป็นต้น ประการที่สองสื่อมวลชนเองเมื่อมีการผลิตงานออกมามักนึกถึงแต่เพียงผู้รับสารที่เป็นคนปกติทั่วไป เนื่องจากผู้ผลิตงานเองก็เป็นคนที่ไม่ได้เป็นคนพิการเช่นกัน ดังนั้น จากที่ผู้ส่งสารขาดความตระหนักถึงผู้รับสารที่เป็นคนพิการเหล่านี้ ทำให้เกิดการปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลของคนตาบอดมากขึ้น อาทิ กรณีขึ้นข้อความบนหน้าจอโทรทัศน์ โดยไม่มีการอ่านออกเสียง เช่น ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ทำให้คนตาบอดไม่สามารถทราบข้อมูลดังกล่าวได้ เป็นต้น

สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น หรือคนตาบอดนั้น เป็นกลุ่มผู้รับสารซึ่งไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อบางประเภทได้ นั่นคือ สื่อสิ่งพิมพ์ปกติทั่วไป ที่มีอยู่หลากหลายประเภททั้งหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือ ตลอดจนเอกสารต่างๆ และในแต่ละประเภทก็ยังคงแยกย่อยออกไปเพื่อให้บริการเนื้อหาที่หลากหลายตามกลุ่มผู้รับสารที่ต่างกันด้วย นอกจากนี้สื่อสิ่งพิมพ์ยังเป็นสื่อที่มีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้ของคนทั่วไปซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ในระบบโรงเรียนจากการอ่านตำรับตำราต่างๆ ไปจนถึงการศึกษาหาความรู้เฉพาะด้าน ความรู้รอบตัว ข้อมูลข่าวสารต่างๆ และความบันเทิงได้จากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆอีกด้วย จึงจัดได้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์เป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญประเภทหนึ่ง

นอกจากเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับสารแล้ว ตัวสื่อสิ่งพิมพ์เอง ยังมีคุณสมบัติหลายประการที่เด่นกว่าสื่อประเภทอื่นๆ อาทิ

ประการแรก สื่อสิ่งพิมพ์สามารถบรรจุข่าวสารได้ปริมาณมากกว่าสื่อประเภทวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ สามารถให้รายละเอียดได้มากกว่า สอดแทรกความลึกซึ้งของเนื้อหาได้

ประการที่สอง สื่อสิ่งพิมพ์สามารถเก็บรักษาได้ง่าย มีความคงทนถาวร ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องใช้ในทันทีที่ได้รับ สามารถนำมาใช้เมื่อไรก็ได้ตามแต่สะดวก และสามารถใช้อ้าได้หลายครั้ง

ประการที่สาม สื่อสิ่งพิมพ์สามารถเก็บรวบรวมข้อเท็จจริง รายละเอียด การอ้างอิง แนวความคิด หรืออื่นๆ ซึ่งจำเป็นใช้สำหรับการศึกษาหาความรู้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้เพื่อการยืนยันหรือเพื่อการพิสูจน์ เพราะสามารถใช้สื่อสิ่งพิมพ์สำหรับสอบข้อเท็จจริงได้ แก้ไขได้ และสามารถเก็บเป็นหลักฐานเพื่อนำมาใช้ในอนาคตได้

จากอรรถประโยชน์และคุณสมบัติของสื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าวข้างต้น คนตาบอดไม่สามารถจะใช้ประโยชน์จากสื่อประเภทนี้ดังเช่นคนปกติได้เลย และนอกจากสื่อสิ่งพิมพ์แล้ว ในการเปิดรับสื่อประเภทที่ถ่ายทอดโดยใช้ทั้งภาพและเสียงประกอบกัน อาทิ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือวิดีโอ เป็นต้น สื่อเหล่านี้คนตาบอดอาจสามารถทำความเข้าใจสารที่ถ่ายทอดออกมาได้บ้างโดย

การฟังเสียงจากบทบรรยาย บทสนทนา หรือเสียงดนตรี แต่กระนั้นก็ไม่สามารถเปิดรับและใช้ประโยชน์จากสื่อดังกล่าวได้เต็มตามประสิทธิภาพของสื่อเสียทีเดียว ดังนั้น การที่คนตาบอดไม่สามารถเข้าถึงหรือใช้ประโยชน์จากสื่อบางประเภทได้หรือไม่ได้อย่างไม่เต็มที่นั้น อาจมีผลให้การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตบกพร่องไปหรือไม่เพียงพอได้ถึงแม้ว่าคนตาบอดจะสามารถเปิดรับสื่อประเภทวิทยุซึ่งถ่ายทอดโดยใช้เสียงเป็นหลักได้เป็นอย่างดีก็ตาม แต่สื่อประเภทวิทยุก็มีข้อจำกัดตามธรรมชาติของสื่อที่ไม่อาจชดเชยคุณสมบัติเด่นๆของสื่อประเภทอื่นที่กล่าวมาแล้วได้

ด้วยเหตุนี้ สื่อในรูปแบบของ "สื่อเฉพาะกิจ" จึงเกิดขึ้นเพื่อชดเชยการทำหน้าที่ของสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป ในการให้บริการข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงแก่คนตาบอดโดยผ่านรูปแบบของสื่อที่คนตาบอดสามารถเข้าถึงได้ (Access) นั่นคือ สิ่งพิมพ์อักษรเบรลล์และเทปเสียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อคนตาบอด เนื่องจากเป็นสื่อที่จัดทำขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการแก่คนตาบอดโดยเฉพาะ

ในประเทศไทยเรามีหน่วยงานเอกชนเพียง 2 แห่งเท่านั้นที่ให้บริการสื่อเฉพาะกิจเหล่านี้แก่คนตาบอดทั่วทั้งประเทศ คือ มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย และสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย โดยให้บริการผ่านห้องสมุดคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอดและห้องสมุดแถบเสียงของทางสมาคมฯ ซึ่งผลิตหนังสือที่เป็นอักษรเบรลล์ และหนังสือเทปขึ้นเองเพื่อให้บริการแก่สมาชิกที่เป็นคนตาบอด แต่อย่างไรก็ตามหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเทปที่ผลิตขึ้นและให้บริการในห้องสมุดทั้งสองแห่งขณะนี้ ยังมีความหลากหลายและมีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับหนังสือของคนปกติทั่วไป เนื่องจากมีการจัดทำแต่เฉพาะหนังสือเรียน หนังสือนวนิยาย หรือหนังสือเล่มบางส่วนเท่านั้น แต่สิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสาร วารสาร หรือหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ สิ่งพิมพ์เหล่านี้มิได้จัดทำเป็นอักษรเบรลล์ หรือทำเป็นหนังสือเทปไว้เลย เนื่องจากการจะให้บริการสื่อดังกล่าวอย่างครบถ้วนได้นั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือ และบุคลากรที่จะทำการผลิตหรืออาสาสมัครมาอ่านหนังสือให้พอสมควรทีเดียว อีกทั้งปัญหาเรื่องการศึกษาทำให้ยังมีคนตาบอดอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถอ่านเขียนอักษรเบรลล์ได้ และมีคนตาบอดอีกเป็นจำนวนมากเช่นกันที่มีได้ใช้บริการสื่อเฉพาะกิจใดๆเลยจากหน่วยงานทั้งสองด้วยสาเหตุที่ต่าง ๆ กัน

เมื่อเป็นดังนี้ จึงเกิดคำถามขึ้นมากมายว่า สื่อมวลชนและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอดควรจะมีการวางแผนการใช้สื่อเพื่อให้บริการต่อคนตาบอดเหล่านี้อย่างไร ข้อมูลข่าวสารความรู้อะไรบ้างที่คนตาบอดต้องการหรือควรจะได้รับ ควรใช้สื่อประเภทใดเผยแพร่และในลักษณะอย่างไร จะจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการที่จำเป็นของคนตาบอดได้อย่างไร จะมีแนวทางการใช้สื่อเพื่อพิทักษ์

สิทธิประโยชน์ของคนตาบอดอย่างไร จะอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่คนตาบอดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเข้าถึงสื่อทุกประเภทที่มีอยู่ได้อย่างไร ตลอดจนจะกระตุ้นให้คนตาบอดเปิดรับสื่อเพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างไร เหล่านี้ล้วนเป็นคำถามที่หน่วยงานต่าง ๆ ควรให้การพิจารณาในการวางแผนการใช้สื่อเพื่อคนตาบอด

การที่สื่อมวลชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะแสดงบทบาทหน้าที่ของตนต่อกลุ่มคนตาบอดให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางแผนการใช้สื่อกับผู้รับสารกลุ่มใดก็ตาม คือ การมีข้อมูลพื้นฐาน หรือมีความรู้ความเข้าใจในผู้รับสารกลุ่มดังกล่าวเสียก่อน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะนำไปสู่การตอบคำถามหลายประการข้างต้นนั่นเอง ข้อมูลของผู้รับสารที่จำเป็นต้องทราบอย่างยิ่งคือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับพฤติกรรม ความชอบ ความสนใจ หรือความต้องการในการใช้สื่อประเภทต่างๆ รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของพวกเขา เพื่อสื่อมวลชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนการใช้สื่อเพื่อผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนตาบอดได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรว่าน่าจะทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อมวลชนของคนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาในรายละเอียดดังต่อไปนี้

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อต่างๆ (media exposure) ของคนตาบอด เพื่อจะดูความสนใจของคนตาบอดในการเปิดรับทั้งสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจว่ามีมากน้อยเพียงไร เช่น สนใจเปิดรับหรือไม่ เพราะเหตุใด มีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง จากสื่อประเภทใดบ้าง และเปิดรับในลักษณะใด สถานที่ เวลา ปริมาณการเปิดรับ รวมถึงการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อของคนตาบอดว่ามีอะไรบ้าง อาทิ ลักษณะทางประชากร ภาวะทางสายตา บุคคลที่อาศัยร่วมอยู่ด้วย ความชอบ ความสนใจ หรือความต้องการต่างๆ ข้อมูลเหล่านี้ทำให้ทราบว่าสื่อใดที่เข้าถึงคนตาบอดได้บ้าง และได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงไร ทั้งนี้เพื่อนำเอาข้อมูลเกี่ยวกับความนิยมของคนตาบอดต่อสื่อประเภทต่างๆ มาใช้ในการคาดคะเนและวางแผนที่จะเข้าถึงการเปิดรับสื่อของคนกลุ่มนี้ และเพื่อสนับสนุนให้มีการวางแผนการใช้สื่อดังกล่าวเพิ่มขึ้นให้เพียงพอต่อความต้องการของคนตาบอด

นอกจากศึกษาประเภทของสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนตาบอดแล้ว การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยยังสนใจศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความชอบหรือความสนใจของคนตาบอดในการชมรายการ และเปิดรับเนื้อหาประเภทต่างๆ จากสื่อแต่ละประเภทด้วย เนื่องจากในปัจจุบันสื่อต่างๆ ล้วนมี

การผลิตรูปแบบรายการและเนื้อหาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอแก่ผู้รับสาร ผู้วิจัยจึงสนใจว่า ในการเปิดรับสื่อแต่ละประเภทนั้นคนตาบอดส่วนใหญ่จะมีความชอบ หรือความสนใจในรายการหรือเนื้อหาหลักขณะใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวางแผนการผลิตสื่อให้มีรูปแบบและเนื้อหาที่ตรงตามความสนใจหรือความชอบของผู้รับสารซึ่งเป็นคนตาบอดต่อไป

นอกจากนั้น การวิจัยในครั้งนี้จะศึกษาถึงความต้องการของคนตาบอดในการใช้บริการสื่อประเภทต่าง ๆ ด้วย อาทิ ความต้องการเปิดรับสื่อเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง ต้องการให้หน่วยงานสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจมีการปรับปรุง หรือเพิ่มเติมบริการใดบ้าง ต้องการให้หน่วยงานของรัฐจัดบริการสื่อหรือข้อมูลสารสนเทศใดให้บ้าง เพื่อให้คนตาบอดได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และ เข้าถึงสื่อประเภทต่าง ๆ สะดวกขึ้น และใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่มากขึ้น หน่วยงานของรัฐ สื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจจะได้นำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเหล่านั้นไปพิจารณาจัดบริการให้ตรงตามความต้องการของคนตาบอด

ประกอบกับการศึกษาถึงสภาพการณ์และปัญหาหลัก ๆ ในการดำเนินชีวิตของคนตาบอด รวมทั้งสาเหตุของปัญหาเหล่านั้น จะช่วยให้สื่อมวลชนมองเห็นถึงแนวทางที่จะให้บริการข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวัน และตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของพวกเขาได้ รวมทั้งช่วยในการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ให้กับคนตาบอด อันจะเป็นการบรรเทาหรือขจัดปัญหาและอุปสรรคบางประการในการดำเนินชีวิตในสังคมของคนตาบอดได้บ้าง

นอกจากนั้นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งวัสดุสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับคนตาบอด การพัฒนาหรือดัดแปลงเครื่องมืออุปกรณ์ใหม่ๆ มาใช้ร่วมกับสื่อต่างๆ ที่มีอยู่ โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยปรับปรุงสื่อประเภทที่คนตาบอดเข้าถึงไม่ได้หรือได้ไม่เต็มที่ให้สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกขึ้น อาทิ การใช้โปรแกรมอ่านหน้าจอ และเครื่องสังเคราะห์เสียง เพื่ออ่านข้อมูลบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ออกมาเป็นเสียงให้คนตาบอดได้ยิน หรือการทำ AUDIO DESCRIPTION สำหรับบรรยายภาพในโทรทัศน์ วิทยุ และภาพยนตร์ เป็นต้น เหล่านี้เป็นการเพิ่มโอกาสในการใช้ประโยชน์จากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่ ช่วยให้คนตาบอดสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ อีกทั้งช่วยให้การผลิตสื่อสำหรับคนตาบอดมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยในการประกอบอาชีพหรือช่วยให้คนตาบอดสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมได้มากขึ้นด้วย

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อ สภาพการณ์และปัญหาของคนตาบอด รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ข้างต้น สามารถนำมาศึกษาเพื่อหาแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบการให้บริการข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงต่างๆ แก่คนตาบอดได้ โดยที่หน่วย

งานสื่อมวลชนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อการสื่อสารและการทำประชาสัมพันธ์สู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนตาบอดได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อนึ่ง การผลิตสื่อให้กับคนตาบอด ไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์สำหรับกลุ่มคนตาบอดเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มคนอื่นอีกเป็นจำนวนมากในสังคมด้วย อาทิ กลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุโดยทั่วไปจะมีปัญหาเรื่องการใช้สายตา กลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือ ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ซึ่งยังมีเป็นจำนวนมากในประเทศไทย รวมถึงผู้ป่วยที่กำลังอยู่ในระหว่างการรักษาพยาบาลหรือพักฟื้นเป็นเวลานานและยังไม่พร้อมจะใช้สายตา เป็นต้น ดังนั้น การจัดทำสื่อความรู้ ความบันเทิง ในรูปแบบที่คนตาบอดสามารถเข้าถึงได้ (Access) จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีค่าอย่างยิ่งต่อคนตาบอดและคนในสังคมอีกเป็นจำนวนมาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อของคนตาบอด และวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษาความสนใจในการเปิดรับสื่อของคนตาบอด
3. เพื่อศึกษาความต้องการในการเปิดรับสื่อของคนตาบอด

ปัญหานำวิจัย

1. คนตาบอดมีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่ออย่างไร และมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง
2. คนตาบอดมีความสนใจในการเปิดรับสื่ออย่างไร
3. คนตาบอดมีความต้องการในการเปิดรับสื่ออย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะคนตาบอดที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการของคนตาบอดในการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่างๆ และสื่อเฉพาะกิจที่ผลิตโดยห้องสมุดแถบเสียงของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย และห้องสมุดคอลลีลด์ของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย

นิยามศัพท์

คนตาบอด	หมายถึง	คนที่มีความบกพร่องทางสายตาทั้งสองข้าง มีทั้งในระดับสายตาเลือนราง (Low Vision) จนถึงตาบอดสนิท และเป็นคนที่ไม่มี ความพิการซ้ำซ้อนในเรื่องของ การพูดและการฟัง
สื่อมวลชน	หมายถึง	สื่อประเภทวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เคเบิลทีวี วิทยุโอ เทปคาสเซ็ท หรือ อินเทอร์เน็ต
สื่อเฉพาะกิจ	หมายถึง	สื่อที่ผลิตโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอด เพื่อเน้นให้บริการแก่คนตาบอด ได้แก่ นิตยสารเบรลล์ นิตยสารเทป หนังสือเบรลล์ หนังสือเทป และ รายการวิทยุ
พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อ	หมายถึง	อุปนิสัยการเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ ประเภทของสื่อมวลชน สถานที่ที่ เปิดรับ ความถี่ ช่วงเวลา ปริมาณการเปิดรับ ในแต่ละครั้ง ประเภทรายการ ซึ่งเป็นลักษณะ ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การเปิดรับสื่อ	หมายถึง	ปัจจัยแวดล้อมของผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับ สาร ที่ส่งผลทั้งในด้านเอื้ออำนวยและเป็น อุปสรรคต่อพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อ
ความสนใจในการเปิดรับสื่อ	หมายถึง	ความสนใจในด้านประเภทรายการ เนื้อหา รูปแบบวิธีการนำเสนอของรายการที่ชอบและ เปิดรับเป็นประจำในสื่อแต่ละประเภท
ประเภทรายการ	หมายถึง	ลักษณะโดยรวมของรายการทั้งหมดที่มีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน คือ ข่าวสาร ความรู้ และ ความบันเทิง
เนื้อหารายการ	หมายถึง	ประเด็นเนื้อเรื่องที่น่าเสนอในรายการด้านใด ด้านหนึ่ง เช่น ด้านสุขภาพอนามัย กฎหมาย การเมืองการปกครอง ท่องเที่ยว นวนิยาย แนวสืบสวนสอบสวน เป็นต้น
รูปแบบรายการ	หมายถึง	ลักษณะการนำเสนอด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น สารคดี สัมภาษณ์ ละคร หรือมีหลายแบบในรายการเดียวกัน

ความต้องการในด้านสื่อ	หมายถึง	สิ่งที่คาดหวังอยากจะได้รับจากการเปิดรับสื่อประเภทต่างๆ รวมถึงข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการปรับปรุงการให้บริการของสื่อที่มีอยู่เดิมหรือความต้องการให้เพิ่มเติมบริการใหม่ๆ
-----------------------	---------	--

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อของคนตาบอด
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความสนใจ ความต้องการ และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของคนตาบอด
3. ประโยชน์เชิงวิชาการ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางการให้บริการของสื่อมวลชนเพื่อผู้ด้อยโอกาส และยังเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้สนใจค้นคว้าเกี่ยวกับคนตาบอด และใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป
4. ประโยชน์เชิงปฏิบัติการ เป็นประโยชน์แก่สื่อมวลชนและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอด ในการนำข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ไปประกอบการพิจารณาเพื่อปรับปรุงและวางแผนการผลิตสื่อประเภทต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของคนตาบอด เพื่อการพัฒนาคนตาบอดอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป